СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 157. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 8 липня 1932. — VOL. XL. No. 157. Jersey City, N. J., Friday, July 8, 1932. — THREE CENTS.

ПРОВОЛОКА В ДОПОМОГОВІЙ АКЦІЇ ЗПРИВОДУ ТЕРТЬ МІЖ ГУВЕРОМ І ҐАРНЕРОМ

ВАШИНҐТОН. — Прийдеться знову ждати тижні, а може й місяці, заки конґрес ухвалить такий проєкт допомоги безробіттю, який відповідатиме президентови.

Гувер заявився проти того, щоби „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен" давала позички ріжним особам, приватним підприємствам, стейтам і містам. Президент каже, що в такім випадку треба би перемінити оту корпорацію в якусь банкову інституцію, яка роздавала би позички соткам тисяч ріжних осіб.

Знову президент палати послів Ґарнер каже, що Гувер хоче тільки давати позички великим підприємствам і є за „клясове законодавство", а він є за те, щоби з позичок користали не тільки „Ню Йорк Сентрел" і великі банки, але як найширший загал народу і малі приватні корпорації.

Представник републиканців Снел назвав закиди Ґарнера „демаґоґією" і заявив, що ці тертя не є непорозумінням між конґресом і президентом, а між президентом і кандидатом на заступника президента.

СМИТ ПОПРЕ ДЕМОКРАТИЧНИЙ ТИКЕТ.

НЮ ЙОРК. — Запитаний ґазетярами в справі свого відношення до демократичної партії й вибору Рузвелта демократичним кандидатом на президента, Ал Смит заявив, що голосуватиме на демократичний тикет. Як його ще запитали, чи голосуватиме на Рузвелта, відповів, що преціль неможливо голосувати на демократичний тикет не голосуючи на кандидатів демократичної партії.

НЕ УЗНАЮТЬ ПОРТРЕТУ З РУКАМИ В КИШЕНЯХ.

БОСТОН. — „Арт Комишен" заявилася проти поміщення в стейтовім будинку портрету ґовернора Алена, тому, що ґовернора намальовано з руками в кишенях.

ТИСЯЧІ ЗАБУЛИ ЗА ПОЧТОВУ ПІДВИШКУ НА ЛИСТИ.

НЮ ЙОРК. — Тисячі людей забули, що з днем 6 липня обовязує нова почтова тарифа, яка завела трицентову оплату на листи. Почтові скринки, призначені на неоплачені належито листи, переповнені. Їх доручать адресатам з додатковою маркою, яку треба буде оплатити. По якімсь часі, як публика звикне до нових оплат, буде почтовий уряд повідомляти карткою тих, що мають неоплачені як слід листи, щоби їх викупили.

ГРОШІ НА ВИСИЛКУ ВЕТЕРАНІВ З ВАШИНҐТОНУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер домагається від конґресу призначення $100,000 на кошти відтранспортовання ветеранів з Вашинґтону до їх домів. Призначені ветеранам на дорогу гроші будуть відтягнені від їх бонусів.

У Вашинґтоні нараховують під сю пору ще яких 14,000 ветеранів, що прибули до столиці домагатися виплати бонуса в готівці.

ЗАСУДИЛИ ПІДРОБЛЮВАЧІВ БАНКНОТІВ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяжних суддів узнала винними злочину підроблювання банкнотів Давида Бравнштайна, Тому Котера, Ореста Серену, Павла Валюці і Себастіяна Пасалякву, знайшовши у них машину до підроблювання і $43,610 в підроблених 20 і 5 долярових банкнотах. Детективи слідили за ними 3 місяці, заки їх зловили.

САМОГУБСТВО ЗПРИВОДУ НЕДОЦІНЮВАННЯ БАЛЕТУ.

НАЙЕҐЕРА ФОЛС (Ню Йорк). — В филях ріки Ніяґари затонув Микола Семенов, славний танцюрист давнього царського театру в Москві, відомий теж зі своїх виступів в Америці. Кажуть, що причиною самогубства були прикрі фінансові відносини. Знову з листа, якого Семенов вислав до балетмайстра Фокина, виходить, що він покінчив життя тому, що не міг довше глядіти як в Америці „зневажують і переслідують" балет. Він теж того переконання, що його смерть зверне увагу на „зневагу" балету, який був для нього „релігією".

УРУҐВАЙ НЕ ДЛЯ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Хуан Карлос Бянко, уруґвайський міністер справ заграничних заперечує у письмі до уруґвайського представника в Вашинґтоні, будьтоби Уруґвай попирав комуністичну пропаґанду. Він каже, що населення Уруґваю є здорове й не допускає до себе анархістичної зарази. Вправді є і в Уруґваю трохи комуністів, але відносно далеко менше ніж у інших краях. Дотого комуністи Уруґваю є без грошей і лідерів, а здоровий розум населення не допускає до себе комуністичної пропаґанди.

УКРАЇНСЬКЕ ТРІО ПЕРЕД АМЕРИКАНЦЯМИ.

Українське Тріо на чолі з Романом Придаткевичем і в складі панночок Й. Яреми — співачки та О. Ткачук — піяністки, виступає в пятницю 8 липня, в 8 год. 30 мін. „в Hartley Hause, 413 Вест 46 вулиця.

П. Р. Придаткевич зробить пояснення в українській мові про ті пісні, які будуть виконані Тріом. Дуже бажано, щоб Українці відвідали художній виступ сього українського Тріо й тим морально підтримали українську музику на американській сцені.

Вступ вільний.

АРЕШТУВАННЯ ЗА ЛЕТЮЧКИ.

Львівська поліція арештувала комуніста Ад. Дрешера, Юрія Великановича, студ. університету, Рожу Гальперінівну, гімн. абсольвентку, Гіз. Канерівну, студ університету, Сид. Швенца, гімназиста, Суляміт Левітасівну, Вільг. Штрасера, Ц. Бруненґрабера та Берн. Фухса. Крім тих арештували ще Мойс. Фрідмана, Малку Шайнер, Сам. Марґуліеса, Берн. Райхенштайна та Герм. Щудрика. Їм закидають поширювання летючок. Були це відомі „пацифістичні" летючки, що їх підписав режісер Шілер.

ШОВІНІСТИЧНИЙ ХУЛІҐАНІЗМ.

Про настрій польської молоді, вихованої в протиукраїнській атмосфері, яка панує тепер у польських школах і приватних домах, свідчить факт що стався минулої неділі у Львові. На ученицю VI. кл. дівочої школи ім. Грінченка Ірену Пазуляк, що мешкає на Левандівці, напав біля головного двірця якийсь молодий лицар і вдарив її з цілої сили якимсь залізним предметом по голові. Про силу удару свідчить глибока рана, яку Богу духа винна дівчина потерпіла під волоссям над чолом. Побиту обляла кров, але ніхто з очевидців не станув в її обороні. Причиною звірського нападу був український народній одяг, в якому дівчина йшла до своєї школи, щоби взяти участь у Святі Молоді. Цей український одяг так подразнив патріотичні почування хуліґана, що аж ударом зробив собі сатисфакцію.

НАУКОВА ЕКСПЕДИЦІЯ В КІРҐІЗІЮ.

Московська академія наук висилає спеціяльну експедицію в Кірґізію, котра має познакомитися з тамошніми відносинами й виправлювали для Кірґізії плян другої пятирічки. Разом з ґеольоґічним відділом експедиція вибирається також ґрупа альпиністів, що має прослідити пасмо тяншанського хребта.

ПОЇЗД НАЇХАВ НА АВТО.

На залізничім шляху Володимир В.—Львів на стації Бубнів поїзд наїхав на авто й розбив його зовсім. Поїзд зупинився та забрав ранених пасажирів авта до Сокаля. Їх віддали до шпиталю. Це Лев Метницький, його жінка Віра з Луцька, Вал. Кузьмінський з колонії Зиґмунтівка. Метницький, заступник автомобілевої фірми в Луцьку, не завважив був поїзду.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРИЧИНИВСЯ ДО СМЕРТИ ЦАРЯ.

Велике враження в цілому світі викликала поява книжки Меріелі Новлінг, доньки б. англійського амбасадора в Петрограді, Бюкенена. В тій книжці п. з. „Розклад цісарства" авторка згадує про заходи, щоби після вибуху російської революції ратувати родину Романових. Царська родина мала виїхати до Англії. Все було вже приготовлене і англійський король заявив, що „буде щасливий, могучи гостити коронованого свояка". Однак ті приготування занехано наслідком інтервенції Ллойда Джорджа. Він звернув увагу короля, що публична опінія настроєна для царської родини вороже та що робітничі орґанізації готові викликати масові заворушення на випадок допущення царської родини на територію Англії. — Запитаний з того приводу Ллойд Джордж відповів, що коли дав таку раду, то тільки тому, що тоді Велика Британія намагалася спонукати Керенського до дальшого ведення війни проти центральних держав. „Впустивши царя, ми зашкодили би нашим переговорам" — сказав Ллойд Джордж.

„Журналь де Женеф" подає відомість під наголовком: „Хто завинив смерть царя?" і кінчить словами: „пояснення б. англійського премієра не потрібують ніяких коментарів".

767 ФУНТІВ МАСЛА РІЧНО.

Про небувалу обильність молочности трилітньої корови доносять з Джоліет, Квебек. Згадана корова назви, Джуліяна Ґонанта дала в 365 днях 15,945 фунтів молока і 767 фунтів масляного товщу, з пересічним тестом 4.75%. Се є найвисший дотепер рекорд трилітньої корови. Першого року свого доєння мае згадана корова за собою також гарний рекорд, бо 12,890 фунтів молока і 573 фунти масляного товщу.

РІДКЕ СВЯТО.

Дня 21. липня ц. р. влаштовує читальня „Просвіти" в Комарні ювилейне свято з нагоди свого 50-літнього істнування. Тому, що того самого дня наміченний зїзд всіх комарнянців, ювилейний комітет прохає цею дорогою переслати на руки адвоката О. Утриска в Комарні адреси осіб, що перебувають поза Комарном.

„ВСПУЛЖИЦЕ".

Жовківський староста Бернатович закликає до себе поодиноких громадян з поміж української інтеліґенції на конференцію. Почав від учительства. Хоче, як сам зазначує, по наказу львівського воєводи, пізнати всі наші болячки і кривди, які наносить нам польська суспільність. На відбутій недавно нараді рішила вся українська жовківська інтеліґенція не висувати від себе ніяких постулятів принціпіяльного характеру без згоди нашої посольської репрезентації.

ВІДКИНЕНІ ПРОТЕСТИ З ОКР. САМБІР.

Найвищий суд у Варшаві розглядав у червні три виборчі протести проти сойможих виборів в окрузі ч. 49. (Самбір, Ліско, Рудки, Мостиска, Городок) та ухвалив усі три протести відкинути й вибори признати важними.

ЧЕРЕЗ НЕЗНАННЯ МОВИ НЕ ДІСТАЛИ ПАПЕРІВ.

Суддя Твіді в Едмонтоні відмовив в понеділок 20 червня горожанських паперів трьом аплікантам, що потребували перекладача, аби з ним розмовитися. Суддя вважав, що чоловік, який бажає стати горожанином Канади, повинен вперед навчитися дещо по англійськи. Нещасливі апліканти називалися Йоган Брайтрайц і Михайло Кациспішак з Ґолден Спайк і Михайло Петрик з Монвил.

ЗАГАДОЧНЕ ДУШЕГУБСТВО В ВІННІПЕҐУ.

Іван Фесик, власник Радіо Білярдової салі на розі ул. Мейн і Генрі в Вінніпеґу, їздив в понеділок 10 червня з Джаном Мендерсон автомобілем по передместю Іст Кілдонан, заходив з ним до сторів і так виглядало, що вони найліпші приятелі, одначе в кілька хвиль потім, як вийшли зі стору Михайла Малюка, де напилися содової води, почув Малюк знадвору гук кількох вистрілів і коли вибіг на двір, побачив, що Мендерс і Фесик лежать на землі коло автомобіля неживі. Діти, що бавилися недалеко, сказали, що оба чоловіки, вийшовши зі стору, перемовилися кількома острими словами, після чого Фесик виняв револьвер і вистрілив два рази до Мендерса, а відтак обернув револьвер до себе і убив себе.

Поліція є тої думки, що Фесик і Мендерс були спільниками в незаконній торговлі лікерами, але через щось посварилися, мабуть Фесик обвинувачував Мендерса, що той його обманює.

ЧИСТКА В ГРУЗІЇ.

Радянська влада в Грузії перевела чистку державних бібліотек, викидаючи з них шкідливі книжки. В окрузі Абхазії викинули книжки Леніна „Аґрарна справа" та про апровізаційний податок і книжки Сталіна про національну політику Радянщини та про комуністичні пляни Грузії. Крім того твори Лясаля, Маркса й Енґельса визнали шкідливими. Комісарият робітничо-селянської інспекції робить тепер дохоження, щоби викрити, хто усунув комуністичні книжки з державних бібліотек.

ЗДИЧІННЯ.

Села Височани, Полонна та Кожушне (пов. Сянік) жалуються, що у Височанах вже від двох літ існує гурток хлопців, які поводяться зі своїми та чужими як дикуни. Нападають на прохожих, вломлюються поночі до хат та бють усіх тих, хто їм не до вподоби. Дійшло до того, що вдалили напад на священика з Полонної, а іншим разом кидали камінням та стріляли до процесії побіч церкви у Полонній. Люди жалувалися на поліцію та у попереднього старости, д-ра Клімова, але напади тривали дальше. Тепер внесено скаргу до суду в Буківському.

ДУШОГУБСТВО ПІДЧАС СВАРКИ.

В Росільні пов. Надвірна Дмитро Брубяк застрілив підчас сварки Теодора Лацина з рушниці, яку забрав із мешкання місцевого управителя школи.

ЩО СТАЛОСЯ З УКРАЇНСЬКИМИ ПЕТИЦІЯМИ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ

АНГЛІЙСЬКІ ПОСЛИ В ПАРЛЯМЕНТІ ЗАПИТУЮТЬ ПРО ЦЕ МІНІСТРА СПРАВ ЗАКОРДОННИХ.

ЛОНДОН (Англія). — Українське Бюро подає, що в англійській Палаті Послів запитано секретаря справ закордонних, що сталося з петицією, яку внесли до Ліґи Націй представники Українців під Польщею, протестуючи проти кольонізації українських земель польськими військовими осадниками. Як відомо Комітет Трох уже рішив не подавати цієї петиції на порядок денний засідань Ліґи Націй. Це рішення Комітету Трох мало бути проголошене друком, але польський уряд запротестував проти опублікування.

Посол Рис Дейвіс зробив 20 червня запит до секретаря справ закордонних про долю другої петиції Українців до Ліґи Націй, в якій протестується проти знущань над українськими політичними вязнями в Польщі. Секретар справ закордонних на цей запит відповів, що цю петицію розглядає Комітет Трох, який до цього часу ще не покінчив з нею.

ЛЬОЗАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЩЕ КЛИҐАЄ.

ЛЬОЗАННА (Швайцарія). — Тепер на льозанській конференції по репараціям і воєнним боргам головним розходженням між Францією та Німеччиною є не так загальна сума репарацій, як те, що Німеччина домагається счеркнення з версальського миру 231 артикула, в якому говориться про вину Німеччини та її союзників за вибух війни, а також накидаються Німеччині зобовязання перед державами-переможцями покрити всі їх матеріяльні страти, що вони зазнали підчас війни.

Остання нарада всіх делеґацій скінчилася здається повним розривом. Між німецькими делеґатами з одної сторони, а Французами та Бельґійцями з другої, приходило кілька разів до дуже прикрих сцен.

АМЕРИКА ХОЧЕ РАТУВАТИ ЖЕНЕВСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Після того, як виявилося бажання держав, участниць женевської конференції по обезброєнню, зробити довші вакації, американська делеґація робить усі зусилля, щоб ті вакації не були надміру довгими, а то можливо й кінцем праць конференції. Тому американська делеґація старається, щоб тепер було визначено точно термін, в якім конференція мусить знову зібратися. На думку Американців це мусить бути не пізніше листопада біжучого року.

Французька делеґація обіцює в часи вакацій конференції провадити „приватні" розмови з деякими державами, щоб знайти мову в справі обмеження та зменшення збросння.

ТУРКІВ ПРОСЯТЬ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На спеціяльному засіданню президії Ради Ліґи Націй рішено просити Туреччину приступити до Ліґи Націй. Вже надійшли відомости з Анґори, що там на спеціяльному засіданню турецького парляменту рішено приняти запрошення Ліґи Націй і приступити до неї.

СОКІЛЬСЬКЕ СВЯТО В ПРАЗІ.

ПРАГА (Чехословаччина).—Тут відбувся здвиг всеславянського сокільства. В здвизі приймало участь понад 70,000 соколів, які пописувалися своїми вправами та величавими походами по вулицях міста. Посадник Праги, д-р Бакса, в своїй привітальній промові до сокільства закликав всіх Славян стеречися німецької небезпеки й виявити як найрійшу славянську солідарність.

Крім соколів у здвизі брали участь також репрезентативні частини армій держав Малої Антанти. Присутні глядачі вітали з особливим ентузіязмом сербських вояків. Святові приглядалося принаймні 200,000 народу. Президент Масарик виголосив промову, в якій також зазначив на небезпеку, яка грозить славянству зі сторони Німців та Мадярів.

ДЕКРЕТАМИ ЗБІЛЬШУЮТЬ ЗБІР ЗБІЖА.

МОСКВА (СССР). — Сталін та Молотов видали декрет з приписами, як провадити полеві роботи, щоб збільшити в біжучому році збір збіжа. Для догляду за косовицею призначені спеціяльні комісарі, яким наказано всіма способами підтримувати індивідуальну ініціятиву хліборобів.

Влада сподівається, що при помочі цього декрету вона значно збільшить проти минулого року в біжучому році збір збіжа, хоч тепер засіяно значно менше піль ніж у минулім році.

ЗДОБУВАЮТЬ РЕКОРДИ ПРИ ЛЕТІ НАВКОЛО СВІТУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Американські летуни навколо світу Джім Метерн і Беннет Ґрифін прилетіли з Нюфанделенду до Берліна за 18 годин і 40 мінут, а з Ню Йорку до Берліна вони летіли всього 34 години і 41 мінуту. Вони таким чином побили всі дотеперішні рекорди скорости перелету на цих віддалях.

На швидко пополнивши та запасшись газоліною й оливою, летуни негайно подалися з Берліна до Москви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГУВЕР ЯК КАНДИДАТ

Републиканська партія виставила знову Герберта Гувера кандидатом на президента. І знову стане перед виборцями образ того, що в 1928 році зібрав біля себе найбільшу силу голосів, яку колинебудь віддано на американського президента й побив такого популярного суперника, яким був Ал Смит.

Та образ Гувера буде виглядати сьогодні дещо інакше як і інакше виглядатиме ціла републиканська партія, котра йшла до виборів в 1928 р. під кличем, що добробут є рівнозначним з владою републиканців. Небувала в американській історії теперішна депресія, кріза й безробіття є аж надто великим запереченням того, що обіцювано виборцям у 1928 р. Бож тоді сам Гувер обіцював зліквідувати в Злучених Державах пристановища для бідних, та заосмотрити кожду хату в радіо і автомобіль.

Було би нерозумним і несправедливим скидати всю вину за теперішну економічну крізу на президента Гувера, на людину, яка поправді тяжко працює і совісно сповнює свої обовязки та має як найліпші інтенції послужити краєви чесно й вірно. Та того всього замало. Щоби правити краєм, треба бути не тільки совісним робітником і добрим орґанізатором, яким є Гувер, але теж і добрим лідером. Тим останнім Гувер не є. І тому всяка акція економічного відродження краю іде дуже повільно, а навіть застрягає. Тому не можна було добути від президента рішучости навіть у справі прогибіції, хоч є відомою річю, що більшість ним самим наставленої комісії Викершема, була за зміну прогибіційних законів. І не міг президент опертися ріжним впливам великого бизнесу, коли дав згоду на високу тарифу котра мала вратувати американський бизнес, а довела його до руїни і збільшила число безробітних на міліони.

Гуверова адміністрація потерпіла теж дуже багато ізза своєї політики супроти фармерів. Фармерська Рада не дописала, бо поїла велику суму гроша, щоби не допустити до спаду цін на збіже, але того не осягнула.

В однім президент Гувер започаткував зворот до ліпшого: у зближенню Америки до Европи. По ізоляційній політиці Гардинґа і Кулиджа, навіть змагання Гувера в справі замирення і обеззброєння світа є кроком вперед. Гувер прийшов теж до переконання, що й економічно Америка не може себе відсепарувати, але колись говорив інакше. Через все матиме тепер Гувер твердий оріх до згризення, щоби добути у виборців нове довіря.

О. С.

НЕ ТАКИЙ СТРАШНИЙ ЧОРТ, ЯК ЙОГО МАЛЮЮТЬ

Хоробою нашою є — перебільшувати сили противника.

А тимчасом нераз варта заглянути правді в очі, щоби побачити, що не такі то вже ми безсилі і не... такий страшний чорт, як його малюють".

Ці думки прийшли до голови, коли застановилися ми над цікавим і важним фактом — курчення польської великої і середньої посілости на наших землях. Отже факти такі: в одній лише бувшій Конґресівці один лише віритель рільника — „Товариство Кредитове Земске" має в цім році перепровадити 3,000 ліцитацій земських маєтків, що залягають з оплатою рат і відсотків від затягнутих позичок. Всі заходи, які поробила держава, щоби прийти на поміч загроженим маєткам, як доносять часописі, були тільки паліятивами. Особливо потерпіли на тім маєтки — на т. зв. „кресах", в Галичині й на Волині. Кольонізацію форсовано, — десять літ тому уділювалося позички, спроваджувалося Мазурів, в надії на загальну поправу по війні економічних відносин та на санацію бюджету. Тимчасом прийшла кріза, консумція упала, ціни на рільничі продукти шалено впали, а гіпотекальні позички — треба було сплачувати... Автохтон, природний Волиняк з діда-прадіда бачив не таке: сидів і терпів, зрештою не мав тих зобовязань до ліквідовання. Кольоніст — при першім неуспіху зражувався, продавав — і ішов назад.

І цікаво, що цей процес іде в парі: ліквідуються маєтки кольоністів і ліквідуються маєтки старих „земян". В однім лише нумері „Монітора Польського" (16.IV.) читаємо напр. оголошення про ліцитацію 1,200 маєтків на Білій Руси (на Віленщині). І чиїж маєтки ліквідується? Цікаво прочитати ці імена і назвиска, колись блискучі в історії Польщі: Друцьких-Любецьких, Пузин, Сапіг, Любомірських, Чарторийських, Тишкевичів, Ходкевичів, Красінських, Пшездзецьких, Понінських, Мейштовичів, — і то по кількадесять тисячів гектарів...

Певно, Варшава старатиметься зробити все, щоби ліквідована велика посілість перейшла у руки польські, але чи то удасться? Де держава візьме грошей, аби сфінансувати таку реформу, коли ліквідація великої посілости прибирає панічний характер? А крім того, колиб і удалося, то чи в цілости?? Як би не було, велика частина тих панських маєтків напевно перейде в руки білоруських селян, як велика частина ліквідовуваних панських маєтків на Волині і Холмщині — переходить в руки селян українських...

Ціла велика глава польської історії — замикається на наших землях і то якраз, коли воскресла стара Річ Посполита!... Богато це дає до думання. Передусім кидає цікаве світло на відпорність головної остої польськости на „кресах" — на велику посілість земську в теперішних умовах. По друге — кидає світло на неприготованість держави використати масову втечу паньства від землі — для скріплення польського характеру земель.

Молодий національний рух український (і білоруський) потребує лише сильної орґанізації, аби оборонити свою землю від чужонаціонального заливу. Той залив не є такий сильний і не є такий страшний. Це треба мати на увазі і — не капітулювати.

ПЛАСТОВЕ СВЯТО В МУКАЧЕВІ

Величаве свято нашої молоді. — Похід Мукачевом.

Побоючись, що в центрі русофільського напряму, з Мукачеві пластове свято не пройде з таким успіхом, як би мало бути, рішився я взяти участь в тому святі, щоби було одним більше. Одягнувсь на порох і на дощ, сів я на свій репортерський ровер, та й ще взяв із собою і наймолодшого члена ужгородського пласту: свою дочку. Знаменитою бетоновою дорогою були ми за три години в Мукачеві.

Свято влаштували пластуни під Чернечою горою, на прекрасній площі-морузі під самим монастирем. Свято пройшло надзвичайно гарно й величаво й я дуже задоволений, що мав щастя брати в тому святі участь, не тільки яко журналіст, але й яко турист, чи пак „неорґанізований пластун", як мене брат Грім назвав, який мене щороку бачить в пластовому таборі.

Попробою змалювати ввесь перебіг знаменитого свята, з таким захопленням, яке дійсно панувало серед нашої молоді.

Вечір 8-ма година. Почулася гостра команда й відділи, ...увавши шатра хлопячого і окрема дівочого табору, стали чотирокутником довкола таборового вогня, де вже стояла почесна сторожа з двох пластунок і двох пластунів. Червоно-ясне полуміння лизало костир таборової ватри, підносячись клином до небес.

З молодечих уст залунала бадьора пісня: гимн пластовий: „Гей пластуни...", що останніми своїми акордами кличе нашу молодь до праці за „...щастя, славу і свободу"... Порохи князя Коріятовича, що сотки літ спочивають десь на цій горі в невідомому гробі, мусіли почути голос цієї дзвінкої пісні. Бо на отім куснику моріжка зійшлась молодь цілої тієї країни, що зі смертю великого князя заснула також, щоб аж тепер, по сотках років збудитися до свого життя...

Палку, до серця промовляючу святочну промову виголосив душа мукачівського відділу: Інж. Романюк... „Вогонь — символом пластової ідеї, вогонь все очищує, перетопить наші душі у сталеву крицю для добра народу... вогонь, символ щастя й добробуту, якого наш нарід чекає... Хай цей вогонь палає, а з ним і наша надія в краще майбутнє"...

Від головної команди передає привіт І. Роман і інсп. Ревай й тим почалася програма: Пісні, деклямації, знов співи й танці, а відтак хрещення новоприступивших пластунів. Отаке „хрещення" надзвичайно цікаве й тому опишу його тісніще.

Є звичаєм у пластунів, що кожний пластун повинен мати своє пластове імя й тому його „охрещують", меньше-більше після його добрих, чи злих прикмет.

По одній стороні дівчата, по другій хлопці. Утворюється комітет, що ці назви ухвалює, котрі запропонує сама голосна авдиторія. Дівчата мстяться на хлопцях, вигадуючи всякі „імена", з яких хібаж десяте прийметься, бо „новоохрещене" має право відкинути й зажадати інше, коли йому любиться.

Отже: з рядів хлопців виступає один і просить шановне братерство надати йому пластове імя. Дівчата зразу й починають: „Цап". — Не прийму. — Тоді: сплюх, лінюх, боягуз, сорокопуд. — Не прийму — заявляє той катеґорично, а хлопці відразу біжать на поміч та й загойкають: дуб, сокіл, а хтось так крикне „приблуда". Ну, хай буде приблуда, бо справді він до табору приблудив. Дівчата любилиб його охрестити принайменьше „котом", чи „тхором", але то їм не вдасться і комісія зареєструє його раз і на завжди „приблудою".

Тепер виступає дівчина, просячи шановне товариство надати їй пластове імя. А тепер вже хлопці переходять в атаку та й посиплеться хмара всяких імен: „сухоребра, цибуля, жалива, коза, сова, сорока, качка, квочка, мяв-мяв, редьква, кокетлива! — Не прийму! — заявить вона й сама сміючись, а з другої сторони спішать на оборону: „Хай буде: Зазуля, Калина, Береза, Верба". — Приймаю імя „калина" — скаже дівчина, що шановний комітет і задокументує. Охрестили тут і мою Аліску „Зіркою" і була дуже горда, що й вона належить „між хрещених пластунів".

Ніхто не образиться, бо вони знають всьому границю — всі прекрасно забавляються, а найліпше гості, бо отаке „хрещення" належить до найліпшого числа програми.

В таборі компонують ще й жартівливі сатиричні пісні або спародізують мельодії й видають часопис „Таборит". Ще залунали милі звуки наших чарівних пісень і на тім суботнішню програму скінчено.

*

Вже в 7. год. раненько в таборі почалось життя. Впорядкували шатра, а молоді пластуни готовились до іспитів. В іспитовій комісії бачили ми гостей з ужгородської команди: інсп. Ревая, учит. Білея, пані Устіяновичову, І. Романа й інших.

В девятій годині почалось богослуження, яке в загороді монастиря під голим небом відправив ігумен о. Бурдяк. Виголосив чудову, наскрізь патріотичну промову, з ентузіязмом, а прикінці склали пластуни присягу в його руки прекрасним віршом В. Пачовського „Присяга". З його добрячих очей було видно, що він душею радіє оцій молодій ґарді рідного цвіту.

Милу несподіванку зробив Орішок (бр. Ф. Шереґій) з Хуста зі своїм добре вивченим хором а також хор мукачівського дому дітей, що є заслугою брата Свереняка.

Прибули здисципліновані відділи пластунів і з інших міст, а то: Відділ з Хуста, курінь селянських пластунів з Ґоронди і відділ малих вовченят зі Страбичова, з Берегова і з Ужгороду, яких принято гучним „скобом".

Заглянув я також до таборової кухні (я був голодний й тому мене до кухні понесло). Всюди найбільший порядок.

По обіді спочинок, а в три години наступають всі курінї в похід містом Мукачева. Стали в ряди отак: Відділ роверістів, пластуни і пластунки з прапорами, за ними „ґенеральний штаб" — гол. команда, далі куріні: дівочі, за ними хлопячі: Хуст, Ужгород, делеґація мад. і жид., відділ, Страбичово, Вел. Лучки і Мукачево. Я колесом декілька разів оббіг і налічив звиш 500 пластунів і пластунок.

Гості зїхалися з цілого Підкарпаття і всі раділи душею, що так гарно свято пройшло.

Навіть дощ не падав, хоч довкола бурями било, але Мукачів чорні хмари обходили.

З веселою піснею рушив похід через місто, пройшовши декілька вулиць, повернули на широке дворище торговельної академії на відполудневу пластову академію після програми.

На жаль, нема місця згадати всі ті гарні точки, скажу тільки накоротко, що й тут почалось співами, танцями, веселими жартами, так, що родичі можуть бути горді на свої діти.

Сам я одндак скажу, що цього року в їхньому таборі пробуду повні 2 неділі й буду старатися змалювати ще ліпше цю їхню мініятурну державу, з її полководцями і рядовиками, бо справді нема кращого й здоровішого, як побути на лоні природи й використати сонце, воду й повітря для здоровля нашого юнацтва.

Отже до побачення!

В. Ґренджа Донський.
(„Українське Слово").

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

В. Будзиновський.

ЯК ЧОЛОВІК ЗІЙШОВ НА ПАНА

(Оповідання).

(24)

— Як би ви, як то кажеться, не були влізли в дорогу, все було би пішло дуже гладко. Та ви позадурманювали голови моїм бабам і від того часу клопіт в хаті... Отверто скажу вам, що я не дуже радий з того. Та для святого спокою чоловік нераз мусить погодитися з пантофлем. Тим разом мушу бабам уступити. Зрештою може й добре сталося, що так склалося. Може вона, бодай би я не помилився, з вами буде щасливіша, як з ним. Довго розводитися не буду, бо я до того не привик. Я люблю зараз до річи. Мій будучий зять має вже згори назначену карієру, на котру він мусить згодитися, як хоче дістати мою дитину. Хто би він не був, він стане директором одного з наших банків. Тут потрібний докторський диплом. Докторат права. Я до Рудецького троха остиг, бо гадаю, що такий вітрогон ніколи докторату не зробить. Про вас говорено мені, що ви аж до цього нещасного іспиту маєте всі свідоцтва з відзначенням, що докторат здужаєте зробити до року. Всі ваші свідоцтва хотів би я видіти... Як прийму вас в мій дім, то лиш під такими умовинами: За рік будете офіциром. Скінчиться військова служба, сідаєте за книжку. До одного, найдальше до півтора року, маєте мати докторат. По доктораті весілля і піврічний урльоп. Тоді дістанете три тисячі нараз і можете їхати собі в світ за очи у повесільну подорож. По піврічнім урльопі їдете до Відня і вступаєте на практику до банку. Відтак обіймене посаду в інституті краєвім. Виправа буде така: все те, що потребує жінка і урядження таке, як у нас бачите, з тою ріжницею, що все буде нове. Грішми будете діставати стільки, щоби ваші сталі доходи доходили до трох тисяч ґульденів річно. Шістьдесять тисяч дам до банку для жінки і дітей... От і все, що я мав вам сказати. Тепер ви маєте дати відповідь, та не нині. Нині не слухаю. Ідіть до хати і розміркуйте собі. Завтра приходіть з відповідю. Згори заповідаю, що зі сказаного не попущу ні на волосок.

Добринський подав Стефанови руку на знак, що розмова скінчена і що він може відійти.

Стефан вийшов на улицю. В голові йому шуміло від того, що почув. Ішов поволи до хати і думав:

— Я до банку! Не злий концепт! Ціле життя думав про адвокатуру, зійшов би на банкиря? Грозить, що не попустить ні на волосок. Нінащо пішли би всі мої політичні пляни. Доробився! Нема що казати!... Що йому, старому дурневи, до того, який я хліб хочу їсти?! Аби лиш був хліб. Чейже за одвокатом його донька не згинула би з голоду. Ще як має власні гроші. Добре, що завчасу виговорився, коли я ще не попалив мостів за собою. Перепросіть же тепер, заверніть назад свого Рудецького!

— Галю, моя Галю! Як би ти знала, куди я загнався, на яку попав стежку, тиб заплакала над мною. Добре, що ще не задалеко зайшов, що ще час завернути. Цеж ясне, як сонце, що Галька ліпша для мене на жінку. Правда, що з нею маєтки не відразу будуть, може й з бідою прийдеться познакомитися, та чоловік буде бодай паном власної волі, власної особи. Тут маєтки, правда, будуть, та що мені з них! Маскуйся так довго, терпи мовчки всякі зневаги і мучся лиш на те, щоби на віки влізти в ярмо, котре так дуже я ненавидів.

Так роздумуючи, прийшов до хати. Зараз сів і написав до Галі, що тими днями приїде до неї. Заадресував, вклав до кишені і вийшов на улицю, щоби листа вкинути до почтової скринки. По дорозі роздумував, як би то уладити собі життя на випадок, коли би оженився з Галькою. Став міряти „заміри на сили". Питав себе, що можна буде позволити собі, що ні. Такий плян важний був в початках самостійного хліба. Не дуже вдоволяв його той обрахунок. З Салькою усміхалося йому вигідне, безжурне, панське життя. З Галькою не бідував би, що правда, та мусів би дуже числити і обмежатися на найконечніші видатки.

— Коби мала бодай стільки, щоби можна було урядити який-такий сальон... хоч приблизно подібний до сальону Добринських! Це для політики конче потрібне... Я поза Галичиною світа не бачив... Варта би бодай переїхати крізь Швайцарію. Не без користи було би і у Відни бути бодай з пів року. Там такі скарби наукові.

Стефан від давна вже мріяв про Відень, де хотів доповнити свої студії.

— Як оженюся з Галькою, то не можна буде про все те й думати... Добринський сам хоче умістити мене на якийсь час у Відни... А може би поторгуватися зі старим? Може він зрезиґнує з свого банку? Та це відай не легко буде вибити з його голови. Хіба би дуже поволи підходив його. І так до вілля ще далеко. Покищо можна би згодитися на його пляни. Аж як вже освоять ся з гадкою, що я їх зять, можна буде освоїти їх також з тою гадкою, що чоловік не конче зачинається від директора банку; що й адвокат може бути для них добрим зятем. На це маю ще два роки часу. У війську рік, до докторату рік до півтора року, разом два і пів... А як і тоді не дасться переломити? Тоді тяжко буде й мені завертатися. Як Галя довідається, що я заручений, то готова й сама віддатися... Півтретя року... великий час! Таки можна би викрутитися від банку. Скоро вийду з війська, здам іспит і вступлю на практику до суду. Та так, щоби вони про це не знали. І так лишать мені ще півтора року. По судовій практиці зроблю до пів року докторат і женюся. По весіллю старий пускає нас на пів року на пошлюбну подорож. Дає мені зараз три тисячі... Я возьму гроші і вступаю у Відни до адвоката. Три тисячі з тим, що зароблю у адвоката і літературою, вистане на два-три роки. Потім нехай старий робить собі з нами, що хоче. Як хоче, нехай дає решту грошей. Як не хоче, то нехай не дає. Тоді вже буду міг жити з власної праці. Впрочім не думаю, щоби він для такої дурниці вирікся дитини і не дав решти грошей. Для когож їх складав?! Шістьдесять тисячів не пропаде нам, бо контрактом зобовязується зложити їх в день весілля... Розумний ти, пане Добринський, та не такий, щоби я тебе не піддурив.

Стефан аж руки затер з вдоволення, що знайшов такий вихід

— Сальці не скажу нічого про мої пляни, бо готова випаплати

Лист до Галі пішов з димом.

*

Стефан вийшов з війська, та до суду не вступив. Це не далось би зробити так, щоби про це не довідався Добринський.

— Ліпше буде, — думав Стефан, — як поспішуся з докторатом, оженюся і, замісць в подорож, вступлю до суду у Відни.

Сів за книжку і вчився.

Товариші Стефана ждали, коли він видасть дальший свій твір, про котрий чули, що перед вступленням до війська вже був до половини готовий. Вийшовши з війська, мав викінчити і видати, та якось не викінчував і не видавав. Редактори напастували його, щоби писав статті, бо ніхто не умів писати так популярно і так живо, як Стефан. Та Стефан зацитькував всіх одним:

— Учуся до докторату. Пождіть, аж збудуся риґорозів. Тоді буду писати тільки, що вам не стане часу читати.

— Я не дурний писати тепер — думав собі Стефан. — Нехай ждуть, аж я оженюся і вже не буде небезпеки зірвання.

(Кінець буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Успішна курація.

— Моє здоровля тепер знамените. Бо то треба вміти жити. Я, наприклад, кожного дня рано беру зимну купіль.

— Колиж ви почали ту курацію?

— Після завтра!

ЛИСТ З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

Тяндзін на північних Хінах, 23/IV. 1932 р.

Вельми Шановний Пане!

Лист Ваш з 12 лютого одержав і з охотою відповідаю, а також поділюся з Вами всім тим, що у нас є. Властиве ми живемо на північних Хінах, й відірвані навіть від Далекого Сходу, от як місто Харбін і взагалі від Манджурії де мешкає більшість української еміграції. Наскільки нам відомо, на Сибірі, Амурщині й Зеленому Клині, а також і в межах Манджурії, не виходить ніякий український часопис.

На Сибірі, Амурщині й Зеленому Клині радянська влада не дає сприяючих обставин до видавання українських часописів. Червоний інтернаціональний наволичі всякий потяг до українського слова здається контрреволюцією, а тому там і думати про видання часопису неможливо. В межах Манджурії українських часописів до сього часу теж немає. За часів старої влади було по ріжних хінських установах чимало старих російських урядовців (єдино-неділимців), які або гальмували, або просто давили всякий прояв українського друкованого слова.

Крім сказаного, взагалі несприяючі матеріяльні умови іміграції й взагалі — нужденне життя в хінських умовах не дає можности навіть думати про покращення життєвого стану. Людей в межах Манджурії і по Хінах сила — але знайти працю у Хінах це не можлива річ. Хінець може працювати за 15 мексиканських центів, цебто за 4 американські центи. Якже можна нам знайти у Хінців працю? Кожна людина до всього звикає й можна й на це жити, щоб зголоду не вмерти. Але Хінець дає охотніше працю свойому ніж чужинцеви й взагалі вони недолюблюють всіх чужинців. Тепер у межах Манджурії влада перемінилась і можливо нашій іміграції покращає. За часів старого уряду, було забрано український будинок (4-поверховий) в якому містилась українська 8-ми клясова гімназія, церква й, здається, три початкові міські українські школи, клюб, музей і другі установи. За допомогою червоних катів, цей будинок спершу був взятий червоними, а потім Хінці забрали його під якусь свою державну інституцію, не дивлячись на те, що будинок був збудований за громадські пожертви. Зараз всі українські організації звернулися до всього українського населення з закликом не виступати сепаратно, по всім справам звертатися до Централі. Як видно наступають нові часи в Манджурії для української еміграції, але до сього часу в пресі, котра видається Жидами і Японцями в російській мові, про українське питання немає ніякого слова. (Українська гімназія, як її забрали червоні, була негайно зачинена, педагогів 21 разом з директором Горуєнком було звільнено, а дітвора просто розігнана).

Відносно австрійських военно полонених, то у нас в Тянціні не має, а раджу Вам по цим питанням звернутися до голови Просвіти, п. Паславського в місті Харбіні. Добр. Світ і Паславський обидва з военно-полонених і думаю дадуть вам всі відомости. Багато можна написати про наше тутешне життя, але тепер це незручно, бо як місцева цензура довідається, то нам буде тут не мед.

В нашім місті Тянцзіні Українців дуже мало. Раніше було більше, то й життя замітне було, але люди порозїжджались шукати шматка хліба. Тянцзін це місто, до котрого зі всієї хінської держави звозяться ріжні футра й сировинні товари, навіть з Тибету, тобто з Західних Хінів, які в дорозі бувають по 8—12 місяців. Тянцзін є розподіляючим центром всієї сировини на всі закордонні ринки в Европі й Америці. Живучи в Тянцзіні вже шість років і працюючи брокером по футрових товарах, мені видно як на долоні, що роблять Жиди й які величезні гроші зарабляють на цьому. Кожний великий футровик Жид тягне біля себе кілька дрібних, і є ще дрібніших, так аж до брокерів і всі вони один одного підтримують і не дають впасти нікотрому. Нас брокерів Українців тільки два. Бачимо ми, що можна було б тут робити, колиб був тут наш національний капітал. Які перспективи, то Ви, живучи за морем, не можете навіть уявити собі. Читаючи „Свободу", я памятаю, скілько було ріжних великих статей в ній, що кликали національні сили до боротьби за соборність. Добре булоб, як би взяв хтонебудь почин завзивати Українців-грошевиків до торговлі, до обєднання, щоб не тільки Жиди скупчували в себе золото, а щоб і Українці взялись до цього способу.

Я дуже мала людина й не маю того дару, щоб виступити до всего Українства (звісно національно свідомого) з закликом утворити свою національну торговлю, торговельні центри, обєднання українського капіталу й повести таку кампанію у всьому світі, де тільки живють Українці. От тоді може хутко зявиться Соборна українська держава, бо без грошей ми не здатні нічого реального зробити.

Скільки гарних думок було висловлено, але одного потрібно до осягнення мети — гроші й гроші! Нас тут двох, але ми бємось як льви, щоб хочякнебудь вирватись і почати хоч з невеличкими коштами своє підприємство, та Жиди бачуть і знають добре, чим ми начинені й всіми способами не дають нам можливости. Якби прийшов до нас хоч невеличкий капітал, щоб можна було почати торговлі показати Українцям за морем.

Читаючи „Свободу" видно все таки, як наші брати йдуть своєю жертвенністю на допомогу Рідному Краєви, й я думаю, що рядом з цим можна повести 'і такуж жертвенність на початок чисто національної торговлі. Треба поставити до цього діла безмежно відданих людей цьому ділу, памятаючи, що кожний цент належить нашій будучій державі. Тут у нас бувають часи, коли можна набути товари прямо даром (звісно не всі) і болієм душею, Жид має гроші, забрав за копійки товар і посилає в Америку, де продає своїм і нашим братам всілякі футра, кишки на франкфурти, оріхи чай і т. д. і зарабляє великі гроші.

Це я Вам тільки висловив свою думку, колц є такі люди що розділять цю думку, то хай порушують цю справу й не випускають з рук, хай зорганізовують капітал, покличуть до цього бизнесу фахівців, обговорять зі всіх боків, а ми зі своєї сторони станемо в допомозі.

К. Д.

ЮВИЛЕЙ ТРОТУАРУ.

Цього року минає 150 літ (1782) як на Рі де Ль'Одеон у Парижі появилася небачена новина. Обобіч вулиці зробили підвищені хідники для прохожих. Ця подія є майже історична в історії міст. Новина ця скоро прийнялася як у Франції, так і в решті Европи. За кілька літ усі більші міста в Европі мали тротуари.

Яке значіння мав для Европи цей нібито незначний здобуток, сьогодні ми не можемо уявити собі. Тоді була це справжня революція; говорилося про неї довго в усій Европі.

Вулиці тодішніх европейських міст подобали на канали. Ті, які не давали носити себе в носилках (лектиках), або не їхали на коні або возом, мусіли переходити вулицями на хідлях. У слоту або в зливу такі вулиці були просто небезпечні для життя.

Париж потопав у бруді. Королівський осідок перенесли до Версаю, бо довкола Люврy був страшний запах, головно в горячі літні дні. В палаті годі було літом відчинити вікно. Як у всій Европі, так також парижани викидали всі відпадки безпосередньо з вікна на вулицю. Часто траплялося, що на хідник падали решткі страв, ганчірки, або виливали води чи помиї. Тому люди радше ходили серединою вулиці.

Щойно. поліційним розпорядком із 1780 року в Парижі заборонили викидати відпадки або виливати помиї з вікна на вулицю. А за два роки на вулиці Де Л-'Одеон появилися хідники. Ця новинка зовсім змінила вигляд Парижа й інших европейських міст і причинилася немало до їх оздоровлення.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОФАЛО, Н. Й.

Українці беруть участь у святі 100-річниці міста.

В місяці липні зачалися обходи святкування 100-літнього ювилею міста, які триватимуть 10 днів. В перший день, на 1. липня, відбувся похід ріжних народів, в яким взяли участь і Українці. Справді не брали участи в поході, за те дали так званий „флоут" (удекорований віз-трок), на якім було намальоване українське село в часі жнив. По обидвох сторонах цеї сцени стояли по парі хлопці і дівчата в національних строях. Справді не було в їм нічого надзвичайного, але і за це комітетміський надгородив цей „лоут" одною з дальших нагород бо сумою $50. А треба згадати, що це перший раз Українці цього міста публично виступили заманіфестовуючи себе як нація. Досі, з власних причин несвідомости і з інших, мали тут Українців за Малоросів, Рутенців і т. п.

Другою точкою Українців був виступ Хору і Танцюристів. Були злучені хори обидвох гр.-кат. громад під дриґентурою проф. Хопяка, П. Королишина і Л. Безручка.

Танцюристи були визичені з Канади. Хори увийшли, а танки були слабші, бо не було темпа й музика не підходила.

Всеж таки виступ на загал вдався і про нас багато заговорили.

Слідуючий головний виступ Українців буде на закінченню Свята міста, а саме в пятницю, дня 8 липня. Тоді виступить Українська православна парохія з хором у силі 85 співаків і з 70 танцюристами. Головною точкою буде Українське Весілля з музикою і з весільною дружиною, що разом з Хорм і з танцюристами вмаширую на естраду концерту.

Громадянин.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

Greeks of Buffalo presented a particularly pleasing float, a reproduction of the Parthenon at Athens, surrounded by beautiful young girls representing the glory of their nation.

"Greece liberated the spirit of man," were the words on the side. It won first prize, $200.

Other float prizes were: Scandinavian societies, $150; United Lebanon and Syrian organizations, $120; New England Settlers, $100; Rotarians, $75; Ukrainian National Allies societies, $50; Daughters of the American Colonists, $50; St. Teresai's school $50.

Honorable mention was awarded to floats prepared by: Fraternal Order of Eagles; Democratic Club of 1000 Women; Buffalo Goodwill Industries, Inc., Erie County Colored Republican league.

(Buffalo Times, July 2, 1932).

Антін Чехов.

ВУГОР.

Літний ранок. Довкола тихо, лише свердюк чиркає над берегом ріки і бурчить муха. Невподалеки недокінченої купелевої будки в тіні верби стоїть у воді тесля Герасим. Високий, кремезний чоловік, волосся густе, кучеряве. Сопе й постогнує, моргає очима та видно силується видобути щось зпоміж коріння верби, що росте у воді. Кілька кроків дальше стоїть другий тесля, Микола, малий, горбатий, кособокий.

— Що там вічно нишпориш руками? — кричить горбатий.

— Ах ти баранача голово! Таж держи його, як тобі кажу, бо вирветься тобі.

— Егеж! Він сховався між коріння — відповідає Герасим захриплим басом. — Такий чорт слизький, що годі його схопити.

— Схопи його за зяви, кажу тобі, за зяви!

— Коли не можу намацати! Чекай, вже щось маю... О, ой, та він, корова, кусає.

— Ах, Боже, який ти непорадний!.. Таж схопи його!

— Так, схопи його! — покривляється Герасим. — Легко тобі командувати. Ходи сам і злови його, ти горбатий чорте! Чому не рушишся?

— Певно, що зловив би його, та там для мене вода заглибока.

— Можеш стати на корінню верби наче на сходах.

Горбатий підплив, шукав ногами коріння та старався вдержатись у рівновазі, хапаючися руками галузей. Потім скоро сягнув під воду та ще скорше витягнув її. Кричав із болю. До великого пальця причепився йому рак. Та він відірвав рака, стиснувши його за ножиці, знову встромив руку в воду та надибав щось слизького, мокрого.

— Тепер уже маю його! — крикнув із триюмфом. — Зараз схоплю його за зяви. Вважай! Піддержи мене за руку; він, проклятий, сховався дуже глибоко між корінням... Не можу знайти голови!... Герасиме, вбий осу, сіла мені на потилиці... Так, тепер уже злавлю його за зяви.

Горбатий запер віддих, перевертав очима та вже туй-туй мав схопити вугра за зяви, аж нараз корінн, що на ньому стояв Микола, заломлюється і він паде в воду наче тяжка колода. Та за хвилинку випливає знову на поверхню тай знову старається схопити вугра.

— Ще втопишся! — картає Герасим. — А потім я за це відповідатиму. Вилази з води, я вже сам дам собі раду.

Нараз чути тріскіт батога. То старий пастух Ефим гонить худобу. Пастух, сліпий на одно око, йде задуманий. Нараз побачив їх обох у воді.

— А ви що там робите? — кричить до них.

— Вугор! Годі його видобути. Сховався між коріння верби.

За хвилиночку Ефим уже роздягнувся та вліз у воду.

— Чекайте — каже — ви не дасьте ради. Треба вміти ловити вугра.

Ефим прилучився до обох рибалок і всі три стараються зловити вугра, а при цьому один одного потручує руками. Сваряться.

— Де пастух? — почувся голос від берега. — Єфиме, де ти? Худоба влізла в сад! Ідеш тут зараз, ти старий дурню!

Чути ріжні голоси, а біля плота показався сам поміщик (дідич) Андрій Андрієвич, із газетою в руці, у вигідному ранішньому халаті. Дивиться цікаво на трох людей під вербою.

— Що ви там робите? — питається строго.

— Ловимо рибу — відповідає Єфим і навіть не відвертається.

— Вже я тобі покажу — обуреється дідич. — Худоба влізла в сад, а ти ловиш рибу. А ви там, Герасиме й Миколо. Хто купелева будка не докінчена, хоч уже два дні при ній працюєте!...

— Вона вже докінчиться! — заспокоює Герасим дідича. — Та ми маємо тут вугра, одначе не можемо його видістати. Сидить між корінням верби...

— Вугра? — питається здивовано дідич і цмокає лакомо.

— Коли то гарна штука, то дам вам за нього пів рубля... Старайтеся його зловити.

Минає пять хвилин, потім чверть години — дідич став нетерпеливитися.

— Василю, — кличе — Василю, ходи-но сюди.

Прикликаний, по званні візник, прибігає як стій на місце.

— Влази в воду! — приказує дідич.

Василь роздягається тай каже, поринаючи в воді:

— Зараз його матимемо.

Єфиме, чи ти заберешся відсіля? То не для тебе штука, ти старий осле... Так, уже маю його... Лише на бік з руками.

Та показується, що Василь не може зловити вугра.

— Ви всі дурні, — кричить дідич глумливо. — Чотири хлопи сидять у воді, а не можуть зловити одного вугра. Чекайте хвилиночку, тепер я вам покажу, як це треба робити.

Розглянувся, вліз у воду тай береться шукати. Та дарма! Годі знайти вугра...

— Треба пообрубувати коріння! — рішив вкінці Микола.

— Герасиме, йди по сокиру!

Вважати на пальці — перестерігає дідич, як мужики взялися до роботи. — Єфиме, вступися... Я тепер уже сам вискочу того вугра. — Коріння надрубане, тому Андрій Андрієвич має доступ. На свое велике вдоволення вдалося йому вкінці схопити вугра за зяви.

— Так, тепер уже маю його... Не пхайтеся сюди. Вже маю його!

На поверхні води показується величезний вугор і розпучливо старається вирватись.

— Ага! Ходи сюди, приятелю, тепер уже маємо тебе! — кричав дідич. На лицях усіх видно вдоволення. Мовчки приглядаються гарній добичі.

— Завтра вечером буде вже на столі! — заповідає вдоволено Андрій Андрієвич. — А ти, Василю, занеси його тепер у кухню.

Тут вугор несподівано кинувся з такою силою, що пять людей почули лише плюскіт води, та заки змогли інстинктовно витягнути руки, було вже запізно. Вугор пропав безслідно.

Шире признання.

— Марусечко, чи ти любила якого мущину передімною?

— Ні, Русю, я, бачиш, часто любила мущин задля їх відваги, сили, краси, інтелігенції, задля їхнього талану, але в тебе, Русечку, є лише любов і виключно любов.

—o—

Гра слів.

На комуністичному мітінгу промовець старається у яскравий спосіб представити небезпеку капіталізму.

. . . „Капіталісти — це трутні, що висисає мід із поту робітника, щоби потому викинути його між старе залізя як витиснену цитрину.

БОРОДУ НОСИЛИ ЗА КАРУ.

Старинні Греки носили довгі бороди. Ця прикраса лиця була прикметою мудрця і взагалі поважних людей. Голення бороди ввів Олександер, македонський король. Цей монарх перед битвою біля Арабелі казав воякам оголити бороди, щоби, на випадок як програють битву, побідник не тягнув їх у полон за бороди, що вважали ганьбою.

У середньовічних часах не носили ні бороди ні вусів, хіба за кару запускали їх. Одначе в найвищих сферах було в звичаю запускати бороду. Рудольф Швабський, Фридрих Рудобородий, деякі папи носили бороди. Славні хрестоносці лицарі: Танкред, Готфрид із Буйону й інші, мали гладкі лиця, зате паломники, що йшли з ними запускали бороди, щоби показати, що світові причини їх не обходять. Так було до часів реформації. Підчас 30-літньої війни старалися штучно прикрашувати волосся. Вкінці зявилася перука, а з нею скінчилися привілеї зароссту.

Французька революція привернула привілеї бороді, вусам і довгому волосю. Голитися, вичісуватися ніхто не мав часу. У розумінні санскільотів хто чим брудніше виглядав тим ліпшим був патріотом, тому позволяли волоссю рости на лиці й голові, навіть не чесали його гребінем.

Перуку ввів Людвик XIV. До неї мусіли пристосуватися звичаї, забави й костюми. Треба було тямити про безпеку новомодної фризури, тому видумали поважний двірський церемоніял, а навіть різкі, живі танці заступили повільним менуетом.

Великий клопіт спричиняв тоді капелюх. після довгих роздумувань надали йому вигляд триніжної пательні та носили... під пахою.

У ворожки.

— Небаром дістанете чирака на нозі.

— Чи буде дуже боліти?

— О, ні! Бо зараз потім втратите ногу в автомобілевій пригоді.

Молочар: А мені здається, що таки мусить прийти до розз броєння.

Відборець: Мій пане, заки світ роззброїться, ще багато води поплине до вашого молока.

Далекий своак.

— Семене Савка! Чи Грицько Савка ваш своак?

— Дуже далекий. Бо то батьче, я у моєї матери перша дитина, а він аж пятнацятий.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 10. липня, зараз по Службі Божій, в церковній галі. Обовязком є кождого члена прибути на мітінг. — Ф. Федаш, предс.; В. Левчик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Отсим даємо до відома, що Бр. св. О. Николая, від. 341, і Тов. ім. М. Січинського, від. 393, зістали злучені в один відділ під назвою Бр. св. О. Николая, від. 341. Місячні збори надалі будуть відбуватися в другу неділю по першім, в годині 1.30 пополудни, в Укр. Нар. Домі. Новий уряд вибраний: Микола Волошин, предс.; Стефан Г. Паліводa, секр.; Михайло Шумейко, кас. Слідуючі збори відбудуться в неділю, 10 липня. Всі члени обовязково мають явитись на цих зборах. — Ст. Г. Паліводa, секр., 807 Liberty Rr S. W., Cleveland, O.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. липня, в годині 12.30 в полудне. Проситься прибути на збори і по змозі вирівнати заглі вкладки, бо в противнім разі будемо мусіти поступити після статута. — Іван Човник, предс.; С. Й. Крутий, секр. Гр. Козак, кас.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 10 липня, в гали Набожинського. Проситься всіх членів прийти на мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і контр. комісії. Проситься довгуючих членів сплатити свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Возьний, пр.; Д. Федина, кас.; Мик. Лісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 10 липня, в годині 11.30 перед полуднем, в гали У. Н. Дому. Взивається всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Мик. Задорецький, предс.; Осип Запоточний, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдністи, від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. липня, в годині 1-ій пополудни, під ч. 847 Н. Френклін, ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть звіт за пів року. Припоминається довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статута. — М. Параняч, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10 липня, в годині 1-ій пополудни, в гали Горож. Клюбу, 2376 Грейлінг ул. Члени, довгуючі більше як два місяці, будуть суспендовані, коли не заплатять свого довгу. Проситься усіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член або урядник буде покараний. — Іван Курчак, фін. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний і піврічний мітінг відбудеться у вівторок, 12-го липня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній, де звичайно. На піврічнім мітінгу повинні всі члени бути присутні, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Контр. комісія має здати піврічний фінансовий звіт. Проситься тих членів, що не мають ще вписаних своїх дітей до У. Н. Союза, щоби вписали. — Мих. Сорохней, предс.; Сидор Андріїв, кас.; Дм. Сподарик, фін. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що піврічний мітінг відбудеться 13 липня, точно в годині 7-мій ввечір. Проситься всіх членів явитись на тім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздання за 6 місяців. Будеться приймати нових членів і дітей до У. Н. Союза. Проситься довгуючих членів явитися на мітінг і вирівнати свій довг, бо члени, котрі довгують по кілька місяців, а не будуть на мітінгу, будуть суспендовані. — Й. Несевич, предс.; Мик. Подлецький, кас.; П. Бабяк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 10 липня, в годині 5-тій пополудни. Проситься всіх членів явитись на тім мітінгу. Буде справоздання за 6 місяців і багато інших справ до порішення. Довгуючі члени повинні прийти і принести хоч частину свого довгу, бо коли довгуючий член не зголоситься, буде суспендований. — М. Клюсик, предс.; В. Корнак, кас.; Д. Оринич, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Подається до відома членам Тов. ім. Івана Франка, від. 299, що місячні збори відбудуться в неділю, 10 липня, в годині 4-тій пополудни. Пов. члени, виконуйте свої обовязки і прийдіть всі на збори конче, бо є справи, які вимагають вашої присутности. — І. Содорвич, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9 липня, в гали словенській, 724 Лiонард ул., в годині 7.30 ввечір. Кождий член має явитись на зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглі вкладки. На зборах контр. комісія здасть звіт за пів року. — М. Федас, предс.; І. Довгун, кас.; Дм. Багрій, секр.

Зловився.

— О, гляди, злодій закрався до твоєї хати, а ти смієшся.

— Смію ся, бо жінка буде думати, що то я так пізно приходжу до дому, і справить йому добру лазню.

Карло Чапек.

ІЗ БАЙОК.

Мішиця.

— Чи то справедливість на світі? Скажіть самі, дорога сусідко. Чи я кому перешкаджаю? Чи стаю кому на дорозі? Сиджу собі спокійно під листком, ніхто мене не бачить, ніхто мене не чує! Куняю тихенько в своєму куточку, як біднятко, живу справедливо знощу лише яєчка та переношу їх з листка на листок. Кажу вам, дорога сусідко, я найзгідливіше створіння на світі, з ніким не шукаю зачіпки, не висуваюся наперед, не мішаюся до нічого! А всеж чоловік, той негідник, той дикий Ірод, ненавидить мене й придумує всякі способи, щоби зігладити зі світа.

Берізка.

Зовуть мене гарною, білою берізкою. Це вже щось значить. Та чекайте, яка то я ще буду, як постараюся.

Фабричний комин.

Ха, ха, хмари! Такі собі ганчірки... Такий марний пух! А люди тим одушевляються. Гляньте ви лише на мій дим, який він густий та чорний. Можна би краяти його. І як багато його! Це щойно заслугує на назву хмар.

Бжола.

Стільки говорять про мою працьовитість. Та я мушу сказати, що я більше ціню жало.

Пантофель.

Якийжеж я нещасний. Всеньке життя мушу проводити з тамтим дурнем із лівої ноги, з тим неповоротним байталою. І що я ме міг нічого ліпшого дістати до пари.

Цвітка.

Якжеж люди помиляються, що я відцвітаю. Таж я лише розвиваюся та росту.

Багато галасу знечев'я.

Два Англійці їхали залізницею. Один дуже боявся холоду, другий був видержливий на студінь. Як поїзд рушив з единбурської стації, підтягнув перший подорожній вікно вгору та сказав: „Даруйте, що я засунув вікно, та мені холодно, гадаю, що ви нічого не матимете проти того". Та другий зараз спустив вікно наділ і сказав: Не можу сидіти в замкненім вагоні!" І що один відчиняв вікно, зараз другий замикав. Так забавлялися до найближчої стації. Тепер прийшов залізничник і просив у подорожних прощення, що мусіли сидіти при вікні без скла.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

З кінцем червня ц. р. перервано українську програму на радіо на протяг одного або двох місяців. Програма на радіо тревала 10 місяців і передано 43 українських програм.

Участь брали понад 500 осіб. Шіснацять орхестр: Орхестра Придаткевича, діточа, Олексіва, Січки з Стейплетон, Маїка з Пасейку, Гавпа, гармоністи, Глінки, Закарпатська, Корабліновa, мандолінова, Назаркевича, Зазулевича, Гуменюка, Горожанського Клюбу з Квінс Кавнті, Лисечки, Гуцульська, Бойчука, Бойківська, Корби з Бруклина, Лемківська, Сенюти і Якібюка. Крім цього були солісти на ріжних інструментах: Г. Панько на бандурі, А. Станиславський на лірі, Соколюк на цимбалах, Вінтоняк на теленці, сопілці і на трімбу. Понад сто солістів співаків виступало, з акомпаніяментом піяна, гітари і орхестри. Були образки з життя. Слухачі мали велику розраду доки істнувала програма.

Маленькі діти від 3-ох літ зхоплювалися рано далеко ще перед програмою, бігли до радія, наставляли, бо буде українська програма.

Старенькі батьки сідали коло радія і відверталися від цілої фамілії, бо знали, що підчас програми їм пригадаються молоді літа і їх очи слезами зайдуть, а вони того не хотіли показати своїй фамілії. Батьки привикли вже бути все „загалюкані" на послузі в своїй фамілії, що як прийдеться навіть плакати, то десь в кутику, бо батька в хаті не розуміють. Більші діти покінчили школи в Америці, вони цивілізовані, а батько може навіть не знає читати ні писати, він не знає, що добре, що зле, що добре слово, а що кепське, діти вважають його за чоловіка, але без вражінь. Ніколи вони не виділи, щоб батько мав якесь враження, якесь бажання, крім того, щоб більшу „пейду" принести. Тому українська година на радіо пригадує йому його молоді літа, ще ніж він їхав до Америки, його широкі пляни — буде мати свою родину і що всі будуть його слухати і кожде його слово буде святе, так, як в краю, де він ріс, що батька всі слухали.

Та українська година на радіо має на цілі не лише Американцям показати нашу славну минувшину, але навіть доказати дітям-Американцям тут родженим від українських іміграaнтів, котрі розуміють українську мову, але її не уживають і не гордяться нею. Нібито це мова якихсь бушменів, а не їх батьків.

Через гарну програму, музику, музичні образки. Через пояснення по українськи і по англійськи про наше старокраєве життя, управа української радіо програми Сурми має на цілі також звести до купи і порозумітися українськими родинами. Щоб діти пізнали, що їх родичі не автомати, але так само живі люди, як і вони, і мають за собою широке життя з ріжними бажаннями, як і вони, і коли їх зробити веселими і щасливими, вони також вміють то оцінити.

Отже не лише для бизнесменів провадиться українська година Сурми, але для кождого Українця, для кождої родини. Вже дано 43 програмі, дуже жаль, що треба було перервати на літо. Щоб більше перерви не було. Бо таку українську годину утримати не тяжко, лиш кождий слухач хай би раз купив книжок від Сурми на суму 5 долярів і програма буде запевнена. Треба лише 10 покупців на один тиждень.

Поляки мають програми майже щодня, утримувані і ведені бизнесменами. Одно оголошення на польській програмі коштує від 7.50 до 10 долярів. На українській нічого не коштує, лиш купіть книжок за 5 долярів, а оголошення дістанете даром.

За 10 місяців вписалося в члени української радіо програми точно 130 членів. Прийшло від тих членів за книжки 650 долярів, а видано 2,150 на програму. Це завеликі розходи на одиницю, чи на одно підприємство. Але не завеликий тягар між 100,000 Українцями знайти 500 членів на рік, котрі моглиб стратити 5 долярів на книжки і не збанкротувати.

Українська година буде відновлена на осінь, хай ніхто не боїться, що купить книжки, стратить 5 долярів, а програми не буде. Як потрібно нам доброї української програми, так потрібно, щоб книжки розходилися. Лиш по літературі можна пізнати, як високо нарід стоїть культурно. Того тижня вже записалися три особі на українську програму, а це: Стефан Торбин з Стейплетон, Василь Семянишин (Гуцул) з Ню Йорку і Катерина Чолій з Вайтстови, Н. Й. Щоб по тій трійці записалося ще три сотки заки зачнеться українська програма.

Котрі бандити?

Перед Крімлем у Москві, де урядують большевицькі комісарі, стоять два Москалі з провінції і балакають:

— А то на що такі високі мури в Кремлі?

— Щоб бандити не перелізали.

— Звідси туди, чи звідтам сюди?

— Пст... Тихше!

— Може купите собі льос, тягнення за тиждень.

— Не можу купити, бо я вже завтра потребую грошей.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(78)



В місті Каструм Маре, Фальвус Фюпус здобувся нарешті на помсту. Він здобув собі довіря й любов імператора, який був бездітним, а тому призначив його своїм спадкоємцем на престолі. Імператор Авґустус скоро зовсім підпав під вплив Фюпуса й нарешті згодився на те, щоб до вязниці замкнути Еріка фон Гарбена та Маліюса. Обидва вони були арештовані в брутальний спосіб, заковані в ланцюхи й вкинуті в підземелля..

В цей час бої глядіяторів відбувалися також і в Каструм Маре, як вони відбувалися в Кастра Санґвінаріюс. Там у Кастра Санґвінаріюс Тарзан був змушений виступати, а тут на арені довелося битися Ерікови фон Гарбенови. Прекрасна Фавонія дивилася на арену з льожі свого батька. Вона очима вбирала фон Гарбена й серце її дрижало за його долю.

Імператор Авґустус, в дорогім цезарськім убраню, сидів у своїй льожі, в широкім каминнім кріслі, з гарно виробленими орнаментами. Напів голі чорні дикуни величезними віялами старалися прохолодити його. Він тепер був у повній славі своєї сили, краси й свідомости своєї влади. Фон Ґарбен з арени побачив щось таке, що зацікавило його. Це в його чорний слуга, Ґабуля, якого фон Гарбен уже давно не бачив.

Ґабуля чорною тінню непомітно рухався в напрямку до льожі імператора. Нарешті Ґабуля зник за ріжними прикрасами навколо льожі імператора, ховаючись десь за широким престолом-кріслом цезаря. На арені йшли приготовлення до бою. В цей час Ґабуля, як з під землі виріс перед імператором. Він схопив цезаря за карк і замахнувся ножем на імператора. Почувся страшний крик здивованих та сполошених людей, а потім усе ніби заніміло.